

Berga: Òbits de tropa durant, abans i després de la Guerra de Successió

"El conflicte dinàstic que enfrontava els Àustria i els Borbó va acabar afectant, per via directa o indirecta, la pràctica totalitat d'Europa"

Extret del pròleg d'Agustí Alcoverro, al llibre de Francesc Serra (2014): *Cardona (1705-1714), La resistència a l'interior*. Barcelona, Rafael Dalmau, Editor.

Assenyalem, a tall d'introducció, que l'objectiu primordial d'aquestes pàgines rau en apropar al lector, i també als investigadors en general sobretot a nivell micro, unes dades que, talment matèria prima sense explotar ni polir, dormen com qui diu en l'oblit al volum 32 d'Òbits de la Parròquia de Sta. Eulàlia de Berga, 1708-1745. Aquesta informació, com la de tantes altres parròquies del Bisbat de Solsona, està degudament custodiada i és consultable a l'Arxiu Diocesà.

Explorem, en primer lloc, en la seva totalitat el volum en qüestió. Entre els més de 1700 registres de defuncions, hi ha dues relacions que recullen informació específica dels difunts de tropa, en bona part estrangera, enterrada a Berga durant la "de facto" inacabable, durant dècades, Guerra de Successió. Presentem en aquest bloc els totals i percentatges anuals de decessos, esdevinguts a Berga, durant prop més de 40 anys, diferenciant-los per la variable sexe. Avancem com a primícia els tres moments àlgids que hi hagué amb contingents més elevats de difunts durant tot el període: Defuncions civils i militars entorn del 1713-15 amb la data neuràlgica del 1714 i, més concretament, al mes de juny. El repunt de defuncions militars al voltant del 1740, anys abans i anys després, i en tercer lloc, la

brutal pèrdua de vides que, a to d'autèntica epidèmia, caigueren a la primavera-estiu del 1735.

Aproximació als materials i context

Casual fou la troballa, a finals de 2013 a l'arxiu Diocesà de Solsona (1), d'una relació de personal de tropa, en gran part d'origen forani, enterrada a Berga durant aquells anys de l'anomenada Guerra de Successió. Redactat en castellà, quan la resta del volum ho és en català, cridava l'atenció la presència d'un quadernet amb llengua, lletra, tinta i paper diferents a la resta del volum. Es tracta d'un llistat de noms que dona compte de tot de defuncions; està com afegit al volum 32 d'Òbits de la Parròquia de Santa Eulàlia de la vila de Berga, el qual en la seva totalitat, abasta quasi la primera meitat del segle XVIII: 1708-1745. Conté informació, força detallada, d'un total de 1700 i escaig de defuncions durant tot aquell període, amb un nombre notable d'impúbels, amb pocs joves fadrins difunts en contrast amb un nombre més elevat de donzelles, a més de les estadísticament previsibles taxes de població que moria anualment. Hi ha també un cert nombre de "pobres" i passavolants, aollits i enterrats o no a l'hospital. Conté informació alhora del col·lectiu

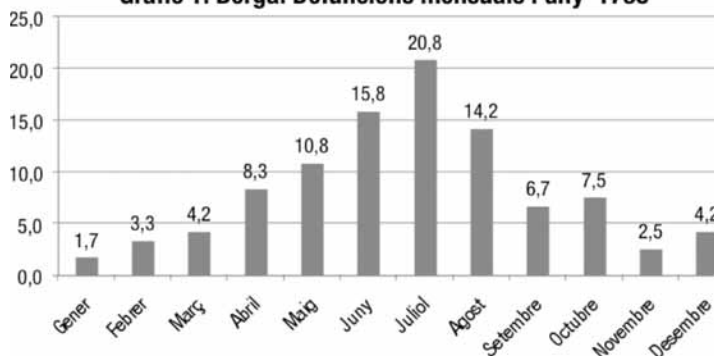
Exvot amb representació de soldats, principis segle XVIII. Oli sobre taula. (Santuari del Miracle, Riner, núm. inv. 173).

Aquests exvots són testimoni del patiment que va suportar la població civil immersa dins el conflicte bèl·lic, tals com saquejos, allotjament de tropes i altres malvestats de l'un i l'altre exèrcit que sembraren la misèria i la fam.

registrar com a tropa (188 membres), fos estable o no a la vila, caiguda en els diversos combats en el temps en defensa i atac a la vila, caserna i castell.

Amb coberta de pergamí, bon estat de conservació i degudament enquadrant, el volum en qüestió conté 213 pàgines d'anotacions de difunts amb anvers i revers inclosos, i la susdita relació ve inclosa a partir de la pàgina 45. És d'ajut valuós per a la seva consulta l'índex final, elaborat probablement, com bona part dels de la Parròquia de Berga, pel

Gràfic 1: Berga: Defuncions mensuals l'any 1735

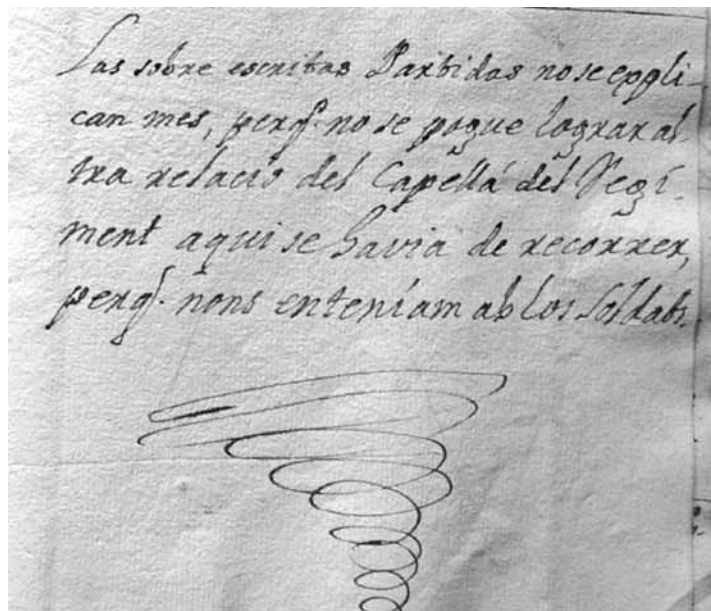
FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

malaurat rector Ramon Moreta (2). Les pàgines en qüestió, però, serien probablement afegides en enquadrar més tard els diversos llibrets.

Una ullada més atenta al conjunt del volum permet assabentar-nos mitjançant altres notes de les disposicions eclesiàstiques oficials en la concessió de llicències (pp. 86 i 88) i d'indulgències als fidels (p. 92 i 112) i del fet, sobretot, que durant els mesos de primavera i estiu de l'any 1735, la població berguedana fou durament castigada per una epidèmia que doblaria, en termes demogràfics, el nombre de defuncions a la vila aquell any: 120 difunts en total. A partir d'aleshores –p. 149–, sembla com si el registrador d'òbits s'hagués oblidat de la ingrata funció d'anar anotant tantes defuncions, i acabés esplaïant-se tot relatant, per a coneixement i record (per no dir escarment: de què?) de les futures generacions, la davallada en socors a la ciutat de la marededéu de Queralt el 26 de juliol d'aquell any, viscuda com a providencial, acompanyada amb solemnitat i tota mena de misses, resos, cants i processons (3).

Altres detalls no negligibles trobem intercalats també en la recerca de pàgina rere pàgina: espais en blanc amb una simple anotació on es llegeix simplement "Soldat", així, sense nom, desconegut, sense sovint altre detall d'identificació. De quin exèrcit i procedència, ens preguntem encontinent; lluitador, de quina causa deuria ser?, ens demanem sense resposta. És significatiu també trobar anotacions amb escassa o nul·la, imprecisa o incompleta informació sobre difunts registrats com a "pobre", quan no simplement "donzella"; com qui volgués deixar constància, així, que eren persones mancades de protecció familiar i social, sense fer testament per no tenir tal vegada altra cosa a llegar que la seva ànima a la bondadosa divinitat. Soterrades realment, tanmateix si més no, amb aquella rúbrica i pretesa certa dignitat: "... amore Dei".

Els successius preveres, encarregats d'anar registrant les defuncions de la Parròquia, reserven encara una agradable sorpresa a

"Las sobre escritas Partidas no se explican mes, perq. no se pogue lograr altra relacio del capellà del Regiment a qui se havia de recorrer perq. nons enteniam ab los soldats"

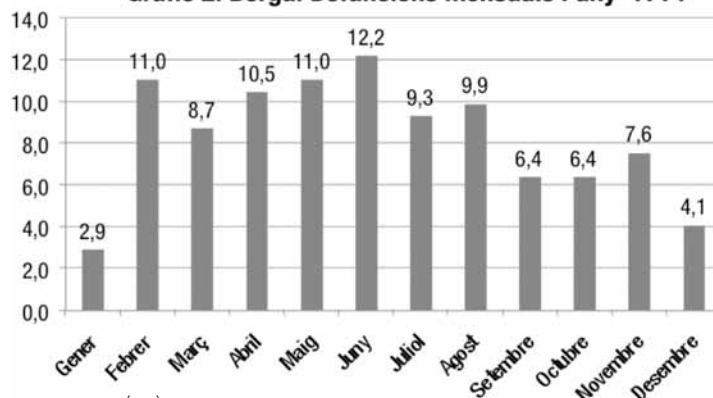
qui arriba amb esma a consultar la part final del volum. En anotar, efectivament, els òbits del 1741 –vegi's p. 182 i següents–, hi afegeix una segona relació amb més difunts de tropa, estrangera també bona part d'ells, caiguts bàsicament els anys 1741 i 1743. El mossèn encarregat de dur el registre d'òbits reconeix, amb la nota final manuscrita a aquesta segona relació de difunts, que ... vé a saber si era prou concret i exhaustiu el llistat de caiguts que havia reunit, atès que, a manca del capellà del regiment o regiments en qüestió, es veia incapaç d'entendre's amb la babel lingüística que imperava en aquells exèrcits, farcits de tropa mercenària.

Cap tractat europeu (Utrecht, 1713, Rastatt, 1714), tampoc els intents de resistència a l'ocupació borbònica d'Almansa, ni l'acció constant de sublevacions posteriors a l'ocupació en pròpia defensa, ni les caigudes humanitàries de Talamanca, Cardona o Barcelona, cap i casal de Catalunya, llavors sí ja del tot sotmesa, havien estat capaços de sadollar la set de sang, ni d'estrancar del tot la sagnia de vides humanes, fossin de la població civil o militar, partidaris o contraris d'una

o altra causa. Ancorada dècades enrere i perllongada en el temps, aquella Guerra de successió, d'abast i d'interès europeu –i, per extensió, del control geopolític de noves àrees d'influència política i econòmica transcontinentals, mundials quasi– havia acabat afectant a més d'una corona reial, i a tot de regiments, companyies i batallons de distints orígens territorials i de diversa composició, per una o altres causes mil, curulls de mercenaris de la guerra.

Configurarien aquests també, en termes sociolingüístics, com una torre babel, erigida amb la barreja de llengües, identitats i cultures, a la recerca, finalment

Gràfic 2: Berga: Defuncions mensuals l'any 1714

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Detall de la Representatio Belli, ob successioem in Regno Hispanico.

Una vegada controlat l'interior del país, gràcies als 55.000 homes de l'exèrcit borbònic desplegat, però amb unes pèrdues xifrades en uns tres mil homes, la resta del seu exèrcit, uns 39.000 homes, es disposà a fer l'atac final contra Barcelona. La ciutat assetjada, amb 6.850 baixes, en provocà unes 14.200 a l'enemic.

per part de molts d'ells, d'un com i on defensar l'indispensable viure cada dia, i assolir un mos de pa quotidià. I mentre això ocorria a peu de canó, entre aquella tropa en bona part forastera, s'anava gestant a les corts dels diversos països una nova política d'estats-nació; s'equilibrava de bell nou la relació de forces entre les potències europees –malmesa amb la mort sense successió de Carles II–, aniria covant-se l'esclat festiu-revolucionari del 1789 a França –a tenor de Mona Ozouf

QUADRE 1 Evolució global de defuncions registrades per la parròquia de Berga

Any/Difunts	Homes	Dones	TOTAL	% Homes	% Dones	% total Any
1708	21	20	41	51,2	48,8	2,4
1709	19	33	52	36,5	63,5	3,0
1710	24	16	40	60,0	40,0	2,3
1711	15	25	40	37,5	62,5	2,3
1712	24	23	47	51,1	48,9	2,7
1713	27	21	48	56,3	43,8	2,8
1714	90	82	172	52,3	47,7	10,0
1715	12	20	32	37,5	62,5	1,9
1716	23	11	34	67,6	32,4	2,0
1717	13	15	28	46,4	53,6	1,6
1718	19	21	40	47,5	52,5	2,3
1719	23	15	38	60,5	39,5	2,2
1720	20	21	41	48,8	51,2	2,4
1721	8	22	30	26,7	73,3	1,7
1722	18	16	34	52,9	47,1	2,0
1723	15	20	35	42,9	57,1	2,0
1724	19	16	35	54,3	45,7	2,0
1725	24	18	42	57,1	42,9	2,4
1726	21	21	42	50,0	50,0	2,4
1727	9	10	19	47,4	52,6	1,1
1728	14	11	25	56,0	44,0	1,4
1729	14	10	24	58,3	41,7	1,4
1730	26	23	49	53,1	46,9	2,8
1731	28	5	33	84,8	15,2	1,9
1732	27	7	34	79,4	20,6	2,0
1733	23	19	42	54,8	45,2	2,4
1734	23	13	36	63,9	36,1	2,1
1735	57	63	120	47,5	52,5	7,0
1736	20	11	31	64,5	35,5	1,8
1737	23	23	46	50,0	50,0	2,7
1738	29	31	60	48,3	51,7	3,5
1739	24	25	49	49,0	51,0	2,8
1740	17	24	41	41,5	58,5	2,4
1741	36	42	78	46,2	53,8	4,5
1742	16	16	32	50,0	50,0	1,9
1743	26	38	64	40,6	59,4	3,7
1744	20	13	33	60,6	39,4	1,9
1745	16	23	39	41,0	59,0	2,3
TOTAL	883	843	1726	51,2	48,8	100,0

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Quadre 2: Berga: Expressió percentual dels òbits mensuals, anys 1738, 1741 i 1743

Mesos	1738	1741	1743
Gener	13,3	9,7	4,7
Febrer	10,0	2,8	6,3
Març	5,0	5,6	4,7
Abril	6,7	2,8	14,1
Maig	0,0	6,9	20,3
Juny	5,0	8,3	14,1
Juliol	11,7	5,6	4,7
Agost	11,7	16,7	7,8
Setembre	15,0	18,1	6,3
Octubre	13,3	11,1	3,1
Novembre	8,3	9,7	4,7
Desembre	0,0	2,8	9,4
TOTAL	100,0	100,0	100,0

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

(4)–, es pretenia construir una Europa alliberada de tiranies, on haurien de créixer, òbviament, si no “flors a cada instant” que diria Lluís Llach, sí almenys la febrora i fervent recerca de nous models polítics, econòmics i socials, que significaren la mort de tants ciutadans durant tot el segle XIX, en plena revolució industrial, sobretot en determinats països de la vella Europa. Postulats i *idées-force* –recollint l’expressió de Fouillée– de les revolucions francesa i americana foren ben presents en la forja d’aquells nous models i processos socials, polítics i econòmics que ultrapassaren fins i tot el llindar del segle XX.

El volum 32 d’òbits de Berga (1708-1745) i les dues fonts de la tropa, base de l’exposició

La font real d’on puen la informació aquestes pàgines, parteix, per tant, de dos llistats de morts de tropa, recollits, com dèiem, en dues relacions ben diferents. Sumen 122 individus, –quasi el 7% de la població difunta durant tot el període– i estan distribuïts els 85 primers a l’inici del llibre, després d’haver anotat els òbits ocorreguts el 1714. Són 37 els efectius de l’altra. Vénen anotats a partir de la pàgina 182, com complementant també els enteraments de personal militar que hi hagué aquell any i següents.

Cal indicar, tanmateix que, a part d’aquests 122 morts de personal de tropa, facilitats a la parròquia per les pròpies fonts militars, hi ha 69 efectius de més, la defunció dels quals fou registrada pels preveres de torn, cronològicament, amb la resta de ciutadans que anaren morint-se any rere any, dècada rere dècada, i que formaven part, per tant, del personal professionalment vinculat a l’exèrcit. No es tracta d’efectius doblement registrats, pel que hem pogut comprovar, sinó d’altres difunts la professió dels quals era, segons que consta, soldat, oficials, soldades o parelles de membres de la tropa, una criada o altre personal de servei ocupat i pertanyent a l’exèrcit –un botxí inclòs–, els quals apareixen com a personal enterrat a Berga

durant els 40 i escaig anys assenyalats. Directament o indirecta, entenem que tots ells configuren, d’alguna manera, els costos que en vides humanes i vinculació amb la tropa són imputables als funestos estralls de la Guerra de Successió a Berga. Conjuntats, formen un total de 191 difunts durant el període contemplat (196 en el quadre núm 3, atès que en 5 casos hi consta poca informació).

Presentació de les dades, i dates més assenyalades: Una visió global

Presentem al proper quadre 1 l’evolució global de defuncions registrades per la parròquia de Berga durant tot el període, distribuïdes atenent a les variables any i sexe. S’hi observa el pes específic que juguen els tres períodes assenyalats:

a.- Així, les defuncions totals a Berga l’any 1714 sumen un total de 172, la qual cosa representa el 10% del total de totes les defuncions ocorregudes durant el període. Aquest resultat quadruplica, quasi, l’obtingut per la mitjana d’anys i, comprovem, també que aquell any quasi dos de cada tres difunts són homes. En creuar, també, el gruix de defuncions ocorregudes pels mesos de l’any ens adonem que, a part del mes de febrer, el major nombre d’aquestes morts es concentren als mesos de primavera, i en una part dels d’estiu.

b.- Destaca a nivell global també, com ja assenyalàvem al gràfic 1, el gruix de defuncions ocorregudes l’any 1735. La vila es veié afectada per malalties d’origen contagiós. Van caure, com mostren les dades, moltes més dones que homes. Moria aquell any al voltant del 7% de la població de tot el període, i doblava en escriure el nombre d’òbits de la resta d’anys.

c.- Sexenni 1738-1743: Amb més de quasi 300 defuncions i ratllant el 19% de tot el període, aquest tercer grup d’òbits se situa al final ja del tram considerat. Afecta globalment a tot el sexenni, en el qual sobresurt el nombre de defuncions, però, als anys 1738, 1741 i 1743. Atenent al sexe dels traspassats, la distri-

QUADRE 3: Berga: Difunts anuals de tropa, atenent a 3 llistats diferents.

Anys	Tropa-1	Tropa-2	Reg.Par.	Total
1708	0	0	4	4
1709	0	0	12	12
1710	0	0	5	5
1711	0	0	3	3
1712	0	0	3	3
1713	0	0	11	11
1714	49	0	3	52
1715	5	0	2	7
1716	1	0	0	1
1717	0	0	1	1
1718	1	0	0	1
1719	0	0	1	1
1720	0	0	2	2
1721	1	0	0	1
1722	0	0	1	1
1723	2	0	0	2
1724	1	0	0	1
1725	4	0	0	4
1726	1	0	0	1
1728	0	0	1	1
1730	2	0	1	3
1731	0	0	2	2
1732	2	0	1	3
1733	0	0	2	2
1734	1	0	0	1
1735	0	0	1	1
1736	0	0	2	2
1737	0	0	3	3
1738	2	0	3	5
1739	9	0	2	11
1740	1	6	1	8
1741	0	20	0	20
1742	0	2	0	2
1743	0	4	0	4
1745	0	3	0	3
TOTAL	82	35	67	184

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

bució percentual acaba sent força idèntica als resultats globals de tot el període.

Una anàlisi comparativa a les dades dels tres anys considerats al quadre número 2, permet detectar un nombre més elevat de defuncions als mesos de gener-febrer i des de juliol a novembre als anys 1738 i 1741. Les dades referides a l'any 1743, a més de mostrar que durant el final i inici d'aquell any hi hagué, com als anteriors, força defuncions, ajuden a adonar-nos que fou prioritàriament durant la primavera, aquell any almenys, quan es produí quasi el 50% dels decessos. En qualsevol cas, el nombre de baixes en la tropa, degut a l'activitat bèl·lica, tindria

fidel reflex en les anualitats i mensualitats amb major concentració de defuncions, en concomitància amb els corresponents enfrontaments i combats, dels detalls dels quals s'ocupen altres aportacions d'aquest volum.

Moviments i activitat de tropa

Ens hem referit ja als dos grans grups de soldats i oficials, procedents de dos llistats diferents enterrat a Berga al voltant del 1714 (primer llistat: 85 efectius), i entorn també dels anys 1740 (segon llistat: 37 efectius). També als 69 membres de personal vinculat a l'estament militar, que morí durant la quarantena d'anys

considerats. Vegem-los amb un cert detall al quadre núm. 3. Els 3 grups, dèiem, formen un total de 196 difunts durant el període, dels quals se'n reflecteixen 184 al quadre 3 en ser escassa la informació en 12 casos.

Una ullada ràpida central l'atenció en la cinquantena de difunts que hi ha en la primera relació de militars (columna Tropa-1, en endavant G1) incrementada, a més, pels de la tercera columna i font: Reg.Par, en endavant G3, es a dir, els inclosos al registre com a òbits en la relació general de d'òbits; el còmput global de difunts d'ambdues fonts supera el terç del total de defuncions militars entre els anys 1713-1715. Ens adonem, a més, que és precisament el grup G3 el que més escampats presenta els índexs de difunts durant tot el període. El seu coneixement i aportació són particularment rellevants per a sospesar amb més criteri el nombre d'òbits ocorreguts als anys previs al 1714. La contribució, en canvi, del segon llistat de difunts militars (tropa-2, o G2) s'inicia justament al 1740 quan ja no apareixen més anotacions de militars morts en la tercera de les fonts assenyalades.

Cloem aquestes pàgines facilitant al lector, en annex final, una relació cronològica nominal dels diversos difunts, presentats segons els grups G1-G2-G3. Aportem pàgina i data de registre,

cognoms i nom, feina, essent soldats bon part d'ells: 120 dels casos. Hi ha, a més, 12 sergents; 5 dels difunts eren tinentes i 17 capitans. S'especifica en força casos el regiment/companyia/batalló de pertinença i l'origen del finat, homes en el 89% dels casos.

Adjuntem eventualment el lloc, la causa o forma de mort del difunt quan s'especifica; en aquest sentit, el 7.5% dels difunts va morir a l'hospital; hi ha casos de mort de repent, mort natural o mort violenta: d'"estocada", "escopetada", i altres, sense precisar. Funeral i sepultura es feien habitualment a l'Església i fossar de Sta. Eulàlia, amb assistència més o menys nombrosa de preveres. Les persones, milícia o no, més establertes a la vila i/o amb més ascendència polític-social rebien els serveis mortuoris prioritàriament al convent i eventualment fossar de St. Francesc i, més rarament, al de St. Joan. Malalts, ferits atesos en vida a l'hospital podien igualment ser-hi soterrats un cop ja difunts. Formaven part bona part d'ells d'alguna de les confraries de Sta. Eulàlia o la dels Difunts, de la dels Elois, la del Santíssim, ... Els congregants del Roser o dels Dolors gaudien de capella o tomba pròpia, a l'estil de les capelles, tombes o avui panteons de què disposaven determinades nissagues per al viatge etern dels seus familiars o amics. Figues d'un altre paner a ulls de tants i tants soldats caiguts, talment mosques, en determinades fases i llocs dels combats.

Al voltant del 13% de casos va fer testament, part dels quals amb els notaris Josep Altarriba, Miquel Cortada, Josep Riu o bé

Exvot amb escena d'un soldat vigilant un grup de cases dalt un turó, principis segle XVIII. Oli sobre taula. (Santuari del Miracle, Riner, núm. inv. 71).

recorrent als propis models militars a l'hora de testar recorrent als ajudants de plaça, capità o algun altre oficial com a oficients o testimonis. Les morts de repent vénen sovint acompanyades de comentaris com “*no hi hagué temps per a rebre sagraments*”, ni “*tingué temps de fer testament*”; en altres casos, foren raons de pobresa quan no d'extrema misèria el que propiciaven allò de “no féu testament per no tenir de què disposar”, o de rebre funeral i sepultura “*amore Dei*”.

De prop del 45% de casos disposem d'informació referida a la filiació i rols familiars assumits per la població objecte d'anàlisi. No oblidem, tanmateix, que es tracta bàsicament de milícia difunta, en bona part reclutada a títol mercenari, alguns dels quals són inscrits simplement amb l'inespecífic concepte de “*soldat*”. D'una part d'ells, sobre el 40% dels casos, disposem d'alguna dada, usualment limitades, sobre els pares del finat (5), de l'origen, càrrec o ocupació d'aquests. Al voltant del 3% d'ells sabem que eren casats/des la qual cosa contribueix, certament, a fer-se una idea, minsa si voleu, de l'entorn personal, familiar i socioprofessional de tot aquest col·lectiu de tropa que defensà unes o altres causes abans, durant i després de la Guerra de Successió.

Apareix un cert nombre de regiments, companyies i batallons en el decurs dels anys, en consonància tal vegada amb els mateixos avatars de l'acció i reacció bèl·lica, la seva planificació, necessitats i recursos estratègics o humans, d'un o altre bàndol. El 16 de setembre del 1719 moria de mort natural a Berga, i fou enterrat al Convent de St. Francesc, un dels artífexs de l'ocupació borbònica; el noble i Sr. Don Antoni de Gandolfo, mariscal de camp i Governador del castell i vila de Berga (6).

Diverses foren les companyies i regiments establerts a la vila en moments i estades més o menys llargues. Bona part dels soldats pertanyien a regiments, companyies o batallons tal vegada més estables, com els de Nàpols, d'Ostende (O), Zamora (Z) i, més tard, dels Suïssos de Wirtz (SW), de Carles de Beztler (B), els

ANNEX 1 BERGA, relació nominal dels Òbils de tropa, 1708-1745

Grup	Data	Cognoms i nom finat	Feina	Natural de	Codi
G3	01/04/1711	Pardo Velero	Altres	Rufafa (Regne València)	València
G1	06/08/1725	Cermeli Nc Carlos	Altres	Nc	Altres
G1	24/04/1714	Canal Rafael	Altres	Gironella	Nc
G1	05/01/1726	Para Martin	Altres	Canignan (Piamont)	Nàpols
G2	04/09/1741	Guihorn Joan	Altres	Viena	Sb
G2	nc/nc/1741	Benck Francesc Antoni	Altres	Zug -Helvètia-U2	Sb
G3	21/10/1714	Baltazar Mathias	Altres	Nc	O
G2	17/06/1745	Deluna Josep	Capità	Cabra, Regne De Còrdova	Altres
G3	17/12/1731	Selgado Joan Antoni	Capità	Nc	Altres
G3	07/10/1710	Tomasa Anton	Capità	Nc	Altres
G3	30/05/1735	Gerardo Sarrieau Jaume	Capità	Nc	Altres
G2	27/06/1743	Castagny Lluís	Capità	Sisteron- França	Berga
G2	20/02/1745	Artman Joan Henrique	Capità	Nc	Berga
G2	11/07/1745	Bindels Prel Andrés Neclsend	Capità	S.)	Berga
G2	04/03/1742	Perch Nicolau	Capità	Nc	Berga
G3	23/02/1738	La Roche Pere	Capità	Servon, Regne de França	Berga
G3	07/06/1732	Biró Joan	Capità	Nc	Flandes
G3	29/01/1738	De Jous? Esteve	Capità	Nc	França
G3	16/09/1713	Ollet Joan	Capità	Nc	GB
G3	07/12/1714	Malvasia Pedro	Capità	Nàpols	Nàpols
G3	19/09/1708	Nc Nc	Capità	Nc	Nc
G1	09/10/1715	De Lioraghi Guilielmo	Capità	Pais de Gueldres	O
G3	24/10/1728	De Suenla Blasi	Capità	Nc	Z
G1	17/08/1739	Micone Jaime	Altres	Riveral, al Piemont	Sa
G3	27/12/1720	Odriscol Corneli	Altres	Nc	Irlanda
G3	22/06/1722	Sibiala Manuela	Altres	Nc	Berga
G1	04/07/1714	Aleman (D'Alemanya) Antoni	Altres	Nc	Nc
G1	12/06/1714	Martines Francisco	Altres	Nc	Nàpols
G1	04/02/1714	Nc Nc	Altres	Nc	Altres
G3	28/06/1713	Puig de Sorribes Francisco	Governador	Nc	Nc
G3	04/06/1733	Del Verme Acuña Geroni	Governador	Nc	Nc
G2	09/01/1743	Vallet de la Borda Joan Bapta.	Altres	Creuzy (Regne de França)	Nc
G2	21/01/1743	Petsi Josep	Altres	Nc	Nc
G3	16/09/1719	De Gandolfo Antoni	Altres	Nc	Berga
G3	06/10/1710	Astíe Antoni	Altres	Puigcerdà	Nc
G3	21/01/1733	Savirola Matas Ignàsia	Altres	Nc	Altres
G3	05/07/1720	Domínguez Paula	Altres	Nc	Berga
G1	26/07/1714	Quello Y Royo Mariana	Altres	Salamanca	Nc
G1	xx/xx/xxxx	Garzia Francisco	Nc	Nc	Altres
G1	24/02/1714	Alonso Manuel	Nc	Magax (sic)	Nàpols
G1	19/03/1714	Escorda Domingo	Nc	Nc	Nàpols
G1	20/08/1714	Bas Igo Antonio	Nc	Bomoyno	Nàpols
G1	15/10/1714	Pérez Juan	Nc	Madrid	Nàpols
G1	04/08/1714	Bernabé Vicente	Nc	Alcoi, Reyno De Valencia	Nc
G1	04/08/1714	Prieto Alonso	Nc	Sevilla	Nc
G1	17/11/1714	De La Bera Fernando	Nc	Berlanga (Obisp. Llerena)	Nc
G1	08/09/1714	Gonzales Benito	Nc	Galícia, Bisbat Orense	Nc
G1	23/03/1715	Ibañez Vicente	Nc	València	Nc
G1	06/08/1739	Gisler Carlos Antonio	Nc	Al Cantó D'Ury (Suïssa)	Nc
G1	19/02/1714	De Pui Antonio	Nc	Obela (sic) (França)	Nc
G1	04/08/1714	Sant Pier Roquede	Nc	Saboia	Nc
G2	nc/nc/1741	Ruffenay Ursulla	Nc	Nc	Nc
G2	nc/nc/nc	Habernacker Jaume Leonlius	Nc	Alsàcia	Sb
G2	nc/nc/1741	Felcar M ^a Agnès	Nc	Muller de Joliat Falcar	Sb
G3	30/08/1737	Ribas Lluís	Altres	Nc	Nc
G3	12/03/1738	Bernabé Josep	Sergent	Sevilla	Sevilla
G3	04/04/1740	Dolio Feliu Antoni	Sergent	Cassal Monserrat	Altres
G3	29/10/1737	Pato Antoni	Sergent	Nc	Altres
G3	18/04/1709	Vila Benet	Sergent	Nc	BCN
G3	03/12/1713	Sales Joan	Sergent	Nc	Bz
G3	08/08/1730	Rodrigas Manuel	Sergent	Riuda (Valladolid)	Cast
G1	23/02/1714	Pradele Joan	Sergent	Orllan (sic) -Lauvèrnia-	Holanda

G1	31/01/1714	Rodríguez Roque	Sergent	Tresamí, Asturias	León
G1	10/06/1714	Xanxes Miquel	Sergent	Extremadura	Nàpols
G1	21/12/1725	Bono Luis	Sergent	Borgonya (França)	Nàpols
G1	26/07/1714	Quello Y Royo Mariana	Sergent	Salamanca	Nc
G3	17/08/1709	Puig Josep	Sergent	Nc	Nc
G1	11/03/1714	Matheo Francisco	Soldat	Monte de Cantos	Altres
G1	29/04/1714	Ponte Mathias	Soldat	Alemanya	Altres
G1	10/06/1714	Ximenes Alexandro	Soldat	Tordesillas	Altres
G1	08/04/1715	Momen Josep	Soldat	Nc	Altres
G2	23/11/1742	Riu Gible Francisco	Soldat	Nc	Altres
G3	14/07/1708	Soldat Soldat	Soldat	Nc	Altres
G3	19/09/1708	Soldat Nc	Soldat	Nc	Altres
G3	27/09/1717	Lacumba Foya Manuela	Soldat	Nc	Altres
G4	16/07/1710	Soldat	Soldat	Nc	Altres
G1	26/04/1732	Gusman Baltazar	Soldat	Cadis	As
G1	30/04/1732	Bravo Cristóbal	Soldat	Castro del Rio, Còrdova	As
G1	18/11/1734	Pons Pere Joan	Soldat	Pollença (Regne De Mallorca)	As
G3	23/07/1731	Muller soldat Fco. Prieto	Soldat	Nc	As
G3	26/06/1708	Baraut Isidre	Soldat	Esterri	BCN
G3	15/03/1709	Neras Pere	Soldat	Granollers	BCN
G3	15/03/1709	Barea Mariàngela	Soldat	Nc	BCN
G3	04/03/1709	Pous Maria	Soldat	Nc	BCN
G3	27/04/1709	Soler Miquel	Soldat	Banyoles	BCN
G3	18/04/1709	Montero Joan	Soldat	Nc	BCN
G3	30/06/1709	De Carnaval Mateu	Soldat	Villagarcia (Bisbat Galícia)	BCN
G3	07/01/1710	Soldat Soldat	Soldat	Nc	BCN
G3	16/04/1710	Burgada Jacinto	Soldat	Nc	BCN
G3	15/09/1711	Burgony Pere	Soldat	D'Oix	BCN
G3	25/11/1711	Batlle Joan	Soldat	Nc	BCN
G3	12/01/1712	Lapuente Simon	Soldat	Nc	BCN
G3	10/02/1712	Alas Jaume	Soldat	Nc	BCN
G3	26/08/1736	Donius? Felix	Soldat	Girona	Berga
G3	17/12/1713	De Castro Joan	Soldat	Nc	Bz
G1	07/10/1730	Clotet Josep	Soldat	Vilada	Cast
G1	05/05/1730	Garzia Maurici	Soldat	Torredenbarra	Cast
G1	26/10/1738	Vidal Mira Guillermo	Soldat	Benisalem (Illa Mallorca)	Edimburg
G1	30/09/1738	Doncavich Martín	Soldat	Estrill A Escabonia	Edimburg
G3	12/008/1739	Vilar Anton	Soldat	Nc	Edimburg
G1	04/02/1714	Loser Mathias	Soldat	Lyon (França)	França
G3	16/09/1713	Nc Nc	Soldat	Nc	GB
G3	18/10/1713	Nc Nc	Soldat	Nc	GB
G3	25/10/1713	Garrido Francisco	Soldat	Nc	GB
G3	06/03/1713	Verdú Josep	Soldat	Nc	Gr
G3	19/05/1713	Soldat Joaquim	Soldat	Nc	Gr
G3	24/05/1713	Nc Nc	Soldat	Nc	Gr
G1	22/05/1723	Maier Juan	Soldat	Amsterdam (Holanda)	Holanda
G1	09/12/1723	Casas Juan Francisco	Soldat	Piemont	Itàlia
G3	06/03/1715	Marramaldo Domingo	Soldat	Nc	Itàlia
G1	22/02/1714	Garcia Gavilan Gavilán Alonso	Soldat	Azebuchal (Extremadura)	León
G1	26/02/1714	De León Francisco	Soldat	Ciutat De Adaga	León
G1	27/05/1715	Pérez Nc	Soldat	Monasterio de Vega (León)	León
G1	21/02/1714	Granado Francisco	Soldat	Pinto	Nàpols
G1	04/03/1714	Rodríguez Francisco	Soldat	Villa De Canye[Te]	Nàpols
G1	29/04/1714	Hordóñez Diego Antonio	Soldat	Baesa	Nàpols
G1	06/04/1714	De Messa Alonso	Soldat	Cabra	Nàpols
G1	24/04/1714	Moreno Pablo	Soldat	Casal de Palomero	Nàpols
G1	26/03/1714	Aran Francisco	Soldat	Logroño (Ciutat)	Nàpols
G1	24/04/1714	Peruca Miguel	Soldat	Morero	Nàpols
G1	01/05/1714	Constantino Miguel	Soldat	Nàpols	Nàpols
G1	24/04/1714	Tolosa Melchor	Soldat	Nc	Nàpols
G1	14/04/1714	Santos Isidro	Soldat	Olada	Nàpols
G1	30/04/1714	Molina Diego	Soldat	Úbeda	Nàpols
G1	13/04/1714	Tolosa Ignacio	Soldat	Zelada	Nàpols
G1	28/05/1714	Gonzales Juan	Soldat	Berlanga	Nàpols

d'Arreger (A) al costat de d'altres. L'opció borbònica fou defensada també per forces internacionals o peninsulars com la Guàrdia Valona (GV), el Rosselló Nou (RN), al costat de les de Palomino (León) (P), Badajoz (Bz) i Astúries (As). Hem localitzat una única defunció registrada per la parròquia de Berga d'un miquelet: es tracta d'Antoni Astié, natural de Puigcerdà, que moria el 6 d'octubre de 1710. Amb anterioritat al 1713, Berga tingué també guarnició austriacista amb regiments com el de l'Exma. Ciutat de Barcelona (BCN) i el del Casco de Granada (Gr).

D'ajut siguin, per tant, aquestes pinzellades a tots els investigadors dedicats amb constància i eficiència a entendre, explicar i aprofundir els processos d'aquell conflicte i guerra a escala europea i mundial quasi, la primera guerra moderna tal vegada, a tenor de l'esmentat Agustí Alcoberro la qual, a peu pla i espai proper, lliurà episodis cruentos i deixà rastre de sang en terra berguedana.

Notes

- (1) Volem expressar sincera gratitud al seu director, Mn. Enric Bartrina, sempre atent i amatent a facilitar-nos la informació precisa. També al pacient amic Francesc Oriols per a esmerçar tants esforços en la imprescindible tasca de digitalitzar els textos, a fi de facilitar-ne la consulta i salvaguardar, sobretot, els originals. Deutors som a Gustau Erill i a Josep Rafart pels assenyats i crítics comentaris, i per la necessària ribotada inclosa, ja en l'edició quasi definitiva. Agraïment extensiu a Xavier Pedrals, director de l'Arxiu comarcal del Berguedà, car, fins i tot amb Patum per entremig, no deixà d'animar-me a no perdre fil ni passada, i menys encara l'agulla la qual, a mode de tecla, anava sargint un text per a l'Erol. *"Quo usquetandem"*, les pacients de casa, aguantaran santament hores de brega, gestació i part entre el cap, cor, tecla i pantallam? –Apreci i gratitud a tots ells.
- (2) Nat a la casa de Moreta de Palmerola. La seva mort s'esdevingué el 13/09/1854, any del còlera, malaltia en contra de la qual havia lluitat sense desfici de bracet amb una altra autoritat coratjosa tota ella: el batlle Josep Mª Vilardaga, amb qui acabaven d'inaugurar

G1	24/08/1714	Manuel Juan	Soldat	Madrid	Nàpols
G1	07/11/1714	Lopes Sebastián	Soldat	Villa Roblio (Arq. Toledo)	Nàpols
G1	02/08/1715	Roussi Domingo Antonio	Soldat	Nc	Nàpols
G1	28/08/1725	Lavinya Antonio	Soldat	Brescia, Venècia	Nàpols
G1	24/05/1725	Quayot Miguel	Soldat	Imbrea(Ciutat)	Nàpols
G1	20/04/1725	Tresso Cipriano	Soldat	Ludessano, Estat De Milà	Nàpols
G2	08/08/1725	Cermeli Nc Carlos	Soldat	Nc	Nc
G3	15/02/1728	Meca, de Nc Joan	Soldat	Nc	Nc
G2	26/12/1740	Amots Matias	Soldat	Nat Boheim	Nc
G2	19/01/1740	Linke Josep Antoni	Soldat	Suïssa	Nc
G3	17/07/1711	Soldat	Soldat	Nc	Nc
G3	??/??/1709	Soldat Soldat	Soldat	Nc	Nc
G3	??/??/1709	Soldat Soldat	Soldat	Nc	Nc
G3	25/11/1709	Nc Nc	Soldat	Nc	Nc
G3	30/12/1709	Soldat Soldat	Soldat	Nc	Nc
G3	17/07/1710	Soldat Soldat	Soldat	Nc	Nc
G3	28/01/1715	Nc Nc	Soldat	Nàpols	Nc
G1	01/05/1714	Roldan Joan	Soldat	Jerez de la Frontera	Piamont
G1	11/05/1739	Brum Pablo	Soldat	Colònia (Alemanya)	Sa
G1	28/04/1739	Gallart Luis	Soldat	Dafri (S) Pont Cantó Figurech	Sa
G1	15/07/1739	Reissinger Juan	Soldat	Ebersbach (Alemanya)	Sa
G1	22/07/1739	Volner Mathias	Soldat	Vilsen(A Stiria D'Alemanya)	Sa
G1	02/08/1739	Sigler Jaume	Soldat	Landshut (Suïssa)	Sa
G1	17/08/1739	Kautsamer Gregorio	Soldat	Neustatd (? Àustria)	Sa
G1	30/10/1739	Volquer Juan David	Soldat	Nossen (Ducat De Saxònia)	Sa
G1	05/01/1740	Guidon Ignacio	Soldat	Puerto de Santa Maria	Sa
G2	22/05/1741	Fluouler Melchior	Soldat	Luzerna (Alemanya -Sic)	Sb
G2	10/06/1741	Kraumer Miquel	Soldat	Sohuabia	Sb
G2	11/07/1741	Theuschman Thomas	Soldat	Tirol	Sb
G2	23/09/1741	Plaz Joan Tobias	Soldat	Villerd -Alsàcia	Sb
G2	05/08/1741	Albrecht Corrado	Soldat	Virdenberg (Vanderberg?)	Sb
G2	27/08/1741	Volcker Anna Maria	Soldat	Vitembergen	Sb
G2	20/09/1741	Egloff Baltasar	Soldat	Vollieben	Sb
G2	14/06/1741	Roberli Bautista	Soldat	Witemberg	Sb
G2	06/06/1741	Clausin Caterina	Soldat	Witemberg	Sb
G2	27/08/1741	Gollfrid Joan	Soldat	Witemberg	Sb
G2	17/06/1740	Fixar Joan	Soldat	Berlín -Capital Regne Prússia	Sw
G2	27/01/1741	Fischer Joan	Soldat	Colònia (Alemanya)	Sw
G2	06/03/1741	Rubri Francisco	Soldat	Dressen (Alemanya)	Sw
G2	25/01/1741	Eckart Andreu	Soldat	Ghuri (Alemanya)	Sw
G2	07/06/1741	Dobler Jaume	Soldat	Lacha	Sw
G2	20/09/1740	Egger Felip	Soldat	Mainz (Alemanya)	Sw
G2	nc/nc/1741	Quaissellerling Mariana	Soldat	Muller de Josep Tringle	SW
G2	06/02/1741	Philip Antiocho	Soldat	Nàpols (Itàlia)	Sw
G2	20/11/1740	Ege Felip	Soldat	Nc	Sw
G2	16/08/1740	Pron Wolfgang	Soldat	Nc	Sw
G2	27/05/1743	Tripe Joan	Soldat	Spitxarich	Sw
G1	15/02/1730	Meca, de Nc Joan	Soldat	Nc	Z
G1	03/03/1714	Alonso Martín	Soldat	Pozoblanco	Z
G1	04/03/1714	Rodríguez Antonio	Soldat	Santiago de Galícia	Z
G1	01/05/1714	Plaza Sebastián	Soldat	Àvila de Los Cavalleros	Z
G1	09/05/1714	Ponte Agustin	Soldat	Ubeda	Z
G1	22/03/1714	Philippe Juan Martín	Soldat	Zafra	Z
G1	30/05/1714	Plaza Esteban	Soldat	Avila De Los Cavalleros	Z
G1	12/10/1718	Formoso Carlos	Soldat	Ribero de Abia (Galicia)	Nc
G1	02/02/1714	Pariente Esteban	Soldat	Medina del Campo	RN
G3	08/02/1739	Rats Julita	Soldat	Nc	Edimburg
G1	23/02/1714	De Guiter Miguel	Soldat	Aragó	Altres
G1	18/09/1721	Segrera Antonio	Soldat	Arenys de Munt	Altres
G3	02/02/1714	Pariente Francisco	Soldat	Nc	Nc
G3	09/09/1713	Nc Nc	Soldat	Nc	GB
G3	22/05/1736	Sanches Diego	Tinent	Nc	Altres
G3	12/07/1737	Bufier Francisco	Tinent	Flandes	Berga
G3	08/10/1712	De Silva Manel	Tinent	Portugal	Gr
G1	28/09/1724	Gibber Francisco	Tinent	Nc	Holanda
G1	04/04/1716	De Rombi Aman Gaspar	Tinent	Nc	O

el cementiri a l'altra banda de Casampons.

- (3) Hom gosa suggerir de parar atenció als estudiosos de Queralt a aquest nou relat sobre la visita de Madona queraltina a una comunitat berguedana tan durament colpida pel mortal brot d'epidèmia d'aquell any.
- (4) *La fête-révolutionnaire, 1789-1799*. París, Gallimard. 1976.
- (5) Hem vist sovint que el registre sobre la filiació d'alguns militars anota simplement "hijo del mismo" com indicant que el pare es diria com ell. Ho mantenim. Denotem la manca d'informació amb un Nc. Admetem que és un recurs, no cal dir-ho, reduccionista que permet, tanmateix, transmetre el màxim d'informació en un espai limitat, alhora que facilita una lectura ràpida del conjunt. L'Arxiu Diocesà de Solsona manté, en qualsevol cas, a disposició de qui pugui interessar-li la informació original consultada.
- (6) El 28 de juny de 1713 havia mort "d'una escopetada" Dn. Francisco Puig de Sorribes, també governador del Castell de Berga. Fou enterrat a Vic. Un altre governador del Castell moriria també el 4 de juny de 1733: Dn. Geroni del Verme i Acuña. L'enterraren al Convent de St. Francesc, i féu testament en poder del notari Josep Altarriba. Al mateix Convent de Sant Francesc fou enterrar també un altre governador de la plaça, castell i vila de Berga, el 27 de desembre de 1720: l'il·lustre noble Sr. Dn. Corneli Odriscol, coronel de Dragons del Regiment de Dublín. Procedia del comtat irlandès de Corck. Acabava de morir de "*mort natural y corporal*", diu textualment la nota registral. Assistiren al funeral la Reverent Comunitat de Preveres i els religiosos del Convent. Féu testament en poder de Josep Riu, notari. Per pèls, finalment, deuria salvar la pell el rector, Dr. Pau Irla, aquell 13 de setembre de 1713 quan fou detingut al carrer del Roser i pres al castell de Cardona per rebels barcelonins, a dir de Jacint Vilardaga, efemèride 218.

Jaume Farràs
Sociòleg